

]**Zestaw ćwiczeń narządów artykulacyjnych przygotowujących do wywołania głoski [r]**

Ćwiczenia języka:

1. „Sklejanie pierogów” – nagryzanie brzegów języka zębami (masaż) i rozciąganie języka).
2. „Wyżymaczka” – przeciskanie języka przez maksymalnie zbliżone do siebie zęby.
3. „Łopatka” – wysuwanie szerokiego języka z buzi nie dotykając zębów.
4. „Konik” – kłaskanie czubkiem języka o podniebienie twarde (zmiana układu warg jak przy głosce u - i).
5. „Zaczarowane miejsce” – odklejanie czubkiem języka z przedniej części podniebienia twardego chrupki, opłatka, czekolady, nutelli, kropli miodu, itp.
6. Przytrzymywanie czubkiem języka, ssanie cukierka pudrowego lub naśladowanie.
7. Zdmuchiwanie skrawka papieru umieszczonego na czubku języka.
8. „Młotek” – szybkie wypowiedanie głoski [l] dotykając czubkiem języka o górny wałek dziąsłowy.
9. „Trzepanie dywanów” – szybkie i kilkukrotne uderzanie językiem o górną wargę wybrzmiewając [ly].
10. „Piosenkarz” – śpiewanie różnych melodii na sylabach, poruszając jedynie językiem – nie brodą, przy szeroko otwartych ustach:
la, la, la,
lo, lo, lo,
le, le, le,
lu, lu, lu,
ly, ly, ly.
11. Wypowiedanie zbitki sylabowej lalolule najpierw wolno, potem coraz szybciej.
12. „Chiński język” - wypowiedanie zbitek sylabowych – szybko i kilkakrotnie:
nalapatada,
nolopotodo,
nelepetede,
nuluputudu,
nylypytydy.
13. „Traktor” – wielokrotne, coraz szybsze wypowiedanie zbitki bda, a następnie sylab:
bda, bdo, bde, bdu, bdy,
pta, pto, pte, ptu, pty,
bda – pta,
bdo – pto,
bde – pte,
bdu – ptu,
bdy – pty.
14. „Paplanie” – wielokrotne coraz szybsze wypowiedanie:
tedamwa,
tat tedat,
ente dente,
lelum polelum,
ble, ble, ble,
tla, tlo, tlu.
15. „Karabin maszynowy” - wielokrotne, energiczne wypowiedanie [ttt], [ddd], [td] [tdn] (najpierw wolno, potem coraz szybciej) dotykając czubkiem języka o górny wałek dziąsłowy przy szeroko otwartych ustach, potem sylaby:

te, te, te,
ty, ty, ty,
de, de, de,
dy, dy, dy.

A następnie zbitki sylabowe:

teda – teda,
tede – tede,
tedo – tedo,
tedu – tedu,
tedy – tedy.

16. Wypowiadanie rymowanki - głoska [t] wymawiana w sposób przytępiony, tzn. z językiem na podniebieniu:

Kto to tutaj tak tupie?

To tato tutaj tak tupie.

Ach, tato tutaj tak tupie!

17. „Piła” - wybrzmiewanie przedłużonego [d] z równoczesnymi energicznymi, poziomymi ruchami palcem po wędzidełku podjęzykowym.

18. „Suszarka” – mocne dmuchanie na czubek języka uniesiony do wałka dziąsłowego, aż do pojawienia się tr.

19. „Zepsuty traktor” – mocne akcentowanie głoski [t] w czasie wybrzmiewania zbitki tll, tll, trl najpierw szeptem, potem głośno.

20. „Mały ptaszek uczy się śpiewać” – powtarzanie sylab szeptem, a następnie głośno:

la, la, la, trla,
lo, lo, lo, trlo,
lu, lu, lu, trlu,
le, le, le, trle,
ly, ly, ly, trly,
li, li, li, trli.

21. „Śpiew ptaków” – szeptem i głośno wypowiadanie trla, trlo, trle, trlu, trly.

22. Wyrazy dźwiękonaśladowcze – naśladowanie odgłosów zaczynając od szeptu:

gra na trąbce – tra ta ta, tru tu tu, tre te te,
zepsuty karabin maszynowy – tr tr tr, dr dr dr,
groźny pies – wrr, wrr, wrr,
traktor – tur tur tur, tyr tyr tyr, pyr pyr pyr,
fruwające ptaki – fru, fru, fru,
ćwierkające wróble – ćwir, ćwir, ćwir,
świnka – chrum, chrum,
zatrzymanie konia – pr, pr,
śpioch – chr, chr, chr,
dzwonek – dryń, dryń,
szorowanie zębów – szuru, szuru,
zapalanie światła – pstryk,
pękający balonik – trach,
wrona – kra, kra,
samochód – brum, brum.